

RIKSDAGENS SVAR 120/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av upphovsrättslagen och om användning av föräldralösa verk

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lagar om ändring av upphovsrättslagen och om användning av föräldralösa verk (RP 73/2013 rd).

Beredning i utskott

Kulturutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (KuUB 6/2013 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att utövande konstnärer som uppträder i audiovisuella verk bemöts jämbördigt med andra konstnärer.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av upphovsrättslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i upphovsrättslagen (404/1961) 19 § 4 mom., 25 g § och mellanrubriken före den, 45 § 4 och 5 mom., 46 § 2 och 3 mom. och 46 a § 3 mom.,
sådana de lyder, 19 § 4 mom. i lag 1228/2006 samt 25 g § och mellanrubriken före den, 45 § 4 och 5 mom., 46 § 2 och 3 mom. och 46 a § 3 mom. i lag 821/2005, samt
fogas till lagen en ny 16 f § och en ny mellanrubrik före den, till 43 §, sådan den lyder i lag 1654/1995, ett nytt 2 mom. och till 45 §, sådan den lyder i lag 821/2005, nya 5 och 6 mom., varvid det ändrade 5 mom. blir 7 mom., samt till lagen nya 46 b—46 d § och en ny mellanrubrik före dem som följer:

Användning av föräldralösa verk

16 f §

I lagen om användning av föräldralösa verk (/) föreskrivs om framställning av exemplar av föräldralösa verk och om överföring av föräldralösa verk till allmänheten

1) vid för allmänheten öppna bibliotek, museer och utbildningsorganisationer,

2) i arkiv och film- och ljudarkiv, samt
3) i allmännyttiga televisions- och radioföretag.

19 §

Upphovsmannen till ett verk har rätt till ersättning för utlåning av exemplar av verket till allmänheten, med undantag för alster av bygg-

nadskonst, konsthantverk och konstindustri. Ersättning kan påyrkas endast för utlåning som har ägt rum under de tre senaste kalenderåren. Rätt till ersättning saknas dock, om utlåningen äger rum vid bibliotek som betjänar forskning eller undervisningsverksamhet. Det som sägs i 41 § tillämpas på den rätt som avses i detta moment. En rättshandling genom vilken en upphovsman överlåter sin rätt till ersättning enligt detta moment, är ogiltig.

Återanvändning av arkiverade program, tidningar och tidskrifter

25 g §

Ett sändarföretag får med stöd av avtalslicens så som bestäms i 26 § av ett televisions- eller radioprogram som företaget har i sitt arkiv och av ett verk som ingår i det framställa ett exemplar och använda det för överföring till allmänheten, om verket ingår i ett televisions- eller radioprogram som sändarföretaget producerat eller beställt och som har sänts ut före den 1 januari 2002.

En tidningsförläggare får med stöd av avtalslicens så som bestäms i 26 § av ett verk framställa ett exemplar och använda det för överföring till allmänheten, om verket ingår i en tidning eller tidskrift som förläggaren gett ut före den 1 januari 1999.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller inte verk vars upphovsman har förbjudit användning av verket.

43 §

Upphovsrätten till ett musikaliskt verk med text, för vilket både texten och musiken skapats specifikt, gäller till utgången av det sjuttionde året efter den sist avlidne textförfattarens eller kompositörens dödsår, oberoende av om dessa personer anges som upphovsmän till verket eller inte.

45 §

Om ett i 2 mom. avsett upptaget framförande ges ut eller lagligen görs tillgängligt för allmänheten på annat sätt än genom spridning av exemplar av upptagningen innan 50 år har förflutit från det år då framförandet ägde rum, gäller det i nämnda moment föreskrivna skyddet till utgången av det sjuttionde året efter det år då det upptagna framförandet första gången gavs ut eller gjordes tillgängligt för allmänheten på det nämnda sättet.

Om ett i 3 mom. avsett upptaget framförande ges ut eller lagligen görs tillgängligt för allmänheten på annat sätt än genom spridning av exemplar av upptagningen innan 50 år har förflutit från det år då framförandet ägde rum, gäller det i nämnda moment föreskrivna skyddet till utgången av det femtionde året efter det år då det upptagna framförandet första gången gavs ut eller gjordes tillgängligt för allmänheten på det nämnda sättet.

Överlåtelse av rätt till inspelning av ett framförande på film omfattar rätt att sprida det upptagna framförandet till allmänheten genom uthyrning, om inte något annat har avtalats.

På förfarande som enligt 1—5 mom. kräver den utövande konstnärens samtycke tillämpas på motsvarande sätt 2 § 2—4 mom., 3, 6—9, 11 och 11 a §, 12 § 1—3 mom., 13 a § 2 mom., 14 § 1, 3 och 4 mom., 15, 16 och 16 a—16 e §, 17 § 2, 3 och 5 mom., 19 § 1, 2 och 5 mom., 21, 22 och 25 b—25 d §, 25 f § 2 och 3 mom., 25 g § 1 och 3 mom., 25 h, 25 i, 26, 26 a—26 f och 26 h §, 27 § 1 och 2 mom. samt 28, 29, 29 a, 41 och 42 §.

46 §

Om upptagningen ges ut innan 50 år har förflutit från det år då upptagningen ägde rum, gäller det i 1 mom. föreskrivna skyddet till utgången av det sjuttionde året efter det år då upptagningen första gången gavs ut. Om upptagningen inte ges ut utan den, innan 50 år har förflutit från det år då upptagningen ägde rum, på lagligt sätt görs tillgänglig för allmänheten på annat sätt än

genom spridning av exemplar av upptagningen, gäller skyddet till utgången av det sjuttionde året efter det år då upptagningen första gången gjordes tillgänglig för allmänheten på det nämnda sättet. Om ett avtal om överlåtelse av rättigheter sägs upp i enlighet med 46 b §, upphör skyddet enligt denna paragraf.

På förfarande som enligt 1 och 2 mom. kräver producentens samtycke tillämpas på motsvarande sätt 2 § 2—4 mom., 6—9 §, 11 § 2—5 mom., 11 a §, 12 § 1—3 mom., 13 a § 2 mom., 14 § 1, 3 och 4 mom., 15, 16 och 16 a—16 e §, 19 § 1, 2 och 5 mom., 21, 22, 25 b och 25 d §, 25 f § 2 och 3 mom., 25 g § 1 och 3 mom., 26, 26 a—26 f och 26 h §, 27 § 1 och 2 mom. samt 29 §.

46 a §

På förfarande som enligt 1 och 2 mom. kräver producentens samtycke tillämpas på motsvarande sätt 2 § 2 och 3 mom., 6—9 §, 11 § 2—5 mom., 11 a §, 12 § 1—3 mom., 13 a § 2 mom., 14 § 1, 3 och 4 mom., 15, 16 och 16 a—16 e §, 19 § 1, 2 och 5 mom., 22, 25 b och 25 d §, 25 f § 2 och 3 mom., 25 g § 1 och 3 mom., 26, 26 a—26 f och 26 h §, 27 § 1 och 2 mom. samt 29 §.

Uppsägning av ett avtal om överlåtelse av rättigheterna till en ljudupptagning

46 b §

Om en producent av en ljudupptagning inte saluför ljudupptagningen i tillräckligt antal exemplar eller gör den tillgänglig för allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till ljudupptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer och om 50 år har förflutit från utgivningen av ljudupptagningen eller, om ljudupptagningen inte har getts ut, från det att ljudupptagningen lagligen gjordes tillgänglig för allmänheten på annat sätt än genom spridning av exemplar av upptagningen, kan den utövande konstnären till producenten skriftligen anmäla att han eller hon vill säga upp det avtal genom

vilket han eller hon till producenten har överlåtit sina rättigheter till ljudupptagningen.

Den utövande konstnären har rätt att skriftligen säga upp det avtal som avses i 1 mom., om producenten av ljudupptagningen inte inom ett år efter det att den utövande konstnären meddelade sin önskan att säga upp avtalet börjar tillhandahålla ljudupptagningen på båda de sätt som avses i 1 mom.

Om en ljudupptagning innehåller en upptagning av flera utövande konstnärers gemensamma framförande, förutsätter uppsägningen av avtalet att alla utövande konstnärer samtidigt lämnar den anmälan som avses i 1 mom. och, om producenten inte börjar tillhandahålla ljudupptagningen, den uppsägningsanmälan som avses i 2 mom.

Ett avtal genom vilket en utövande konstnär avstår från uppsägningsrätten enligt denna paragraf, är ogiltigt.

Kompletterande åtgärder

46 c §

En utövande konstnär har rätt att av producenten av en ljudupptagning få en årlig tilläggsersättning för varje helt år som följer direkt på det femtionde året efter det att ljudupptagningen gavs ut eller, om ljudupptagningen inte har getts ut, det femtionde året efter det att ljudupptagningen lagligen gjordes tillgänglig för allmänheten på annat sätt än genom spridning av exemplar av upptagningen, om det i avtalet om överlåtelse av rättigheterna har avtalats om en engångsersättning till den utövande konstnären. Ett avtal genom vilket en utövande konstnär avstår från rätten till tilläggsersättning enligt detta moment, är ogiltigt.

Producenten av ljudupptagningen ska för betalning av tilläggsersättningen avsätta 20 procent av de inkomster som producenten har erhållit genom att framställa och sprida exemplar av ljudupptagningen och genom att överföra ljudupptagningen till allmänheten under det år som föregått utbetalningen av ersättningen.

Om en utövande konstnär på basis av ett avtal om överlåtelse av rättigheter som ingåtts med

producenten av ljudupptagningen har rätt till en återkommande betalning från producenten, får inga förskottsbetalningar eller avtalsenliga avdrag avräknas från betalningarna till den utövande konstnären efter det att 50 år har förflutit från det att ljudupptagningen gavs ut eller, om ljudupptagningen inte har getts ut, efter det att 50 år har förflutit från det att ljudupptagningen lagligen gjordes tillgänglig för allmänheten på annat sätt än genom spridning av exemplar av upptagningen.

Betalning av tilläggsersättning

46 d §

Den tilläggsersättning som avses i 46 c § 1 och 2 mom. betalas genom förmedling av en organisation som avses i 47 a § 1 mom.

Producenterna av ljudupptagningar ska på begäran ge den organisation som avses i 47 a § 1 mom. uppgifter som gäller alla de utövande konstnärer som har rätt till tilläggsersättning och upptagna framföranden av dem och som kan behövas för att betalningen av tilläggsersättning ska kunna säkerställas.

De utövande konstnärerna och producenterna av ljudupptagningar ska avtala med organisationen om de förfaranden som ska iakttas vid betalningen och fördelningen av tilläggsersättning och om andra praktiska arrangemang.

Denna lag träder i kraft den	20	.
Lagens 16 f § träder dock i kraft den	20	.

Lagens 43 § 2 mom. tillämpas också på musikaliska verk med text som har skapats före denna lags ikraftträdande, om musiken eller texten

fortfarande åtnjuter skydd vid ikraftträdandet av denna lag.

Denna lag tillämpas också på sådana framföranden som har tagits upp på en ljudupptagning före denna lags ikraftträdande och sådana ljudupptagningar som har tagits upp före ikraftträdandet och som vid ikraftträdandet av denna lag fortfarande åtnjuter skydd.

På åtgärder som vidtagits, rättigheter som förvärvats och avtal som ingåtts före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. På rättigheter som en producent av en ljudupptagning förvärvat av den utövande konstnären före denna lags ikraftträdande och på avtal som gäller dem tillämpas dessutom 46 b—46 d §.

Lagens 19 § 4 mom. ska dock tillämpas också på sådana överlåtelse av rätten till ersättning för utlåning som ägt rum före ikraftträdandet. Ersättningar för utlåning som med stöd av en sådan överlåtelse av rätten till ersättning för utlåning som gjorts före denna lags ikraftträdande betalats till någon annan än upphovsmannen eller upphovsmannens arvingar behöver inte betalas tillbaka.

Exemplar av musikaliska verk med text som före denna lags ikraftträdande har framställts i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet får fortfarande spridas.

Om inte något annat har avtalats i det avtal om överlåtelse av rättigheter som ingåtts mellan den utövande konstnären och producenten av ljudupptagningen, anses ett avtal som har ingåtts före denna lags ikraftträdande vara giltigt hela den tid under vilken den utövande konstnären åtnjuter skydd enligt denna lag.

Lag

om användning av föräldralösa verk

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om användning av föräldralösa verk. Med *föräldralösa verk* avses verk där någon av upphovsmännen eller samtliga upphovsmän inte är kända eller identifierade eller inte kan nås, fastän efterforskning av rättsinnehavarna har utförts och resultatet av efterforskningen har förts in i den databas som avses i 6 §.

Bestämmelserna om föräldralösa verk i denna lag och upphovsmännen till dem tillämpas också på ljudupptagningar och bildupptagningar enligt 5 kap. i upphovsrättslagen (404/1961) och på framföranden som tagits upp på dem samt på rättsinnehavarna, om upptagningarna och framförandena ska betraktas som föräldralösa på det sätt som avses i 1 mom.

2 §

Användare av föräldralösa verk

Följande inrättningar får använda föräldralösa verk för att uppnå syften som rör uppdrag i allmänhetens intresse:

- 1) för allmänheten öppna bibliotek, museer och utbildningsorganisationer,
- 2) arkiv och film- och ljudarkiv,
- 3) allmännyttiga televisions- och radioföretag.

3 §

Upphovsmannens tillstånd

Ett verk med flera upphovsmän av vilka en del är kända eller identifierade och kan nås får användas i enlighet med denna lag endast om upphovsmännen ger sitt tillstånd till det.

4 §

Material som omfattas av lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på följande verk och annat enligt upphovsrättslagen skyddat material:

1) böcker, periodiska publikationer, tidskrifter, tidningar och andra skrifter som finns i samlingarna hos de inrättningar som avses i 2 § 1 och 2 punkten i denna lag och vilka först gavs ut i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt verk och annat material som är skyddat enligt upphovsrättslagen och som ingår i dem,

2) filmverk och ljudupptagningar som finns i samlingarna hos de inrättningar som avses i 2 § 1 och 2 punkten i denna lag och vilka först gavs ut eller sändes ut i television eller radio i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt verk och annat material som är skyddat enligt upphovsrättslagen och som ingår i dem,

3) filmverk och ljudupptagningar som finns i allmännyttiga televisions- och radioföretags arkiv och producerats av allmännyttiga televisions- och radioföretag i stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet före den 1 januari 2003 och först har sänts ut i television eller radio i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt verk och annat material som är skyddat enligt upphovsrättslagen och som ingår i dem.

Lagen tillämpas också på verk, filmverk och ljudupptagningar som avses i 1 mom. samt verk och annat material som är skyddat enligt upphovsrättslagen och som ingår i dem, vilka inte har getts ut eller sänts ut i radio eller television men med upphovsmannens eller en annan rättsinnehavares samtycke har gjorts tillgängliga för allmänheten i samlingarna hos en sådan inrättning som avses i 2 §, om det finns grundad an-

ledning att anta att upphovsmannen eller rättsinnehavaren inte skulle motsätta sig det att verket, filmverket eller ljudupptagningen används på det sätt som avses i 7 §.

Bestämmelserna i denna lag om föräldralösa verk och användningen av dem tillämpas på verk och annat material som avses i 1 mom., vid användning av dem i Finland, om efterforskningen har utförts i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om verken och materialen till följd av efterforskningen har registrerats som föräldralösa verk i en nätverksdatabas vid Europeiska unionens kontor för harmonisering inom den inre marknaden.

Föräldralösa verk får oberoende av bestämmelserna i denna lag användas på det sätt som avses i 2 kap. i upphovsrättslagen.

5 §

Efterforskning

Inrättningen ska utföra en omsorgsfull efterforskning i syfte att identifiera upphovsmannen eller en annan rättsinnehavare och i syfte att klarlägga om denna person kan nås, innan ett verk eller en ljudupptagning används på det sätt som avses i 7 §. Inrättningen kan också ge någon annan inrättning eller organisation i uppdrag att utföra efterforskningen.

Vid efterforskningen ska de informationskällor som är ändamålsenliga för respektive kategori av verk eller ljudupptagningar användas.

Efterforskning avseende andra verk än filmverk och ljudupptagningar ska utföras i den stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet där verken eller ljudupptagningarna först gavs ut eller, om de inte getts ut, där de sänts ut i television eller radio. Efterforskning avseende filmverk ska utföras i den stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet där producenten har sitt huvudsakliga verksamhetsställe eller sin vanliga vistelseort.

Efterforskning avseende verk och ljudupptagningar som inte har getts ut eller sänts ut i television eller radio ska utföras i Finland.

Vid efterforskningen ska även informationskällor som finns i andra länder användas, om det

finns grundad anledning att anta att de innehåller betydelsefulla uppgifter om rättsinnehavarna.

Den inrättning som utför efterforskningen svarar för kostnaderna för den.

6 §

Uppgifter om efterforskningar

Inrättningen ska föra bok över efterforskningarna och resultaten av dem samt sända för registrering i databasen vid kontoret för harmonisering inom den inre marknaden följande uppgifter genast när de finns tillgängliga:

1) det föräldralösa verkets namn, kategori av verk, namnet på en känd eller identifierad upphovsman samt tid och plats för utgivningen eller offentliggörandet av verket,

2) i 1 punkten nämnda uppgifter om verk som ingår i det föräldralösa verket eller utgör en väsentlig del av det,

3) platsen och tidpunkten för efterforskning,

4) grunden för att ett verk betraktas som ett föräldralöst verk,

5) sådana ändringar av statusen som föräldralöst verk som inrättningen känner till och gäller verk som inrättningen använder samt följer av 8 §,

6) hur inrättningen använt föräldralösa verk i enlighet med 7 §,

7) inrättningens kontaktuppgifter.

Den inrättning som utfört efterforskningen ska bevara materialet och resultaten från efterforskningen avseende ett verk som visar sig vara ett föräldralöst verk till dess upphovsmannen till det föräldralösa verket anmäler sig eller klarläggs eller till dess det framgår att upphovsmannen kan nås. Uppgifterna om användning av ett föräldralöst verk ska dock bevaras till dess den compensation som avses i 8 § 4 mom. har betalats.

En inrättning får använda personuppgifter som kommer fram vid efterforskningarna endast för efterforskningar av rättsinnehavarna av ett föräldralöst verk och för insändande av resultaten av efterforskningarna. Bestämmelser om behandlingen av material som innehåller personuppgifter finns i personuppgiftslagen

(523/1999). Material som innehåller personuppgifter ska förstöras när den kompensation som avses i 8 § 4 mom. i denna lag har betalats eller när det inte längre finns något behov av att behandla eller bevara personuppgifterna för efterforskningar av rättsinnehavarna av föräldralösa verk.

7 §

Användning av föräldralösa verk

En inrättning får för att uppnå syften som rör inrättningens uppdrag i allmänhetens intresse

1) av ett föräldralöst verk som finns i dess samlingar eller arkiv framställa exemplar för digitalisering, överföring till allmänheten, indexering, katalogisering, bevarande och restaurering av verket,

2) överföra ett föräldralöst verk till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till det från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

Inrättningen får i samband med användning som avses i 1 mom. generera inkomster för att täcka kostnaderna för digitaliseringen och överföringen till allmänheten.

Vid användningen av föräldralösa verk ska namnet på en känd upphovsman anges.

Om en efterforskning enligt 5 § inte har varit omsorgsfull och ett verk felaktigt har betraktats som ett föräldralöst verk, ska användningen av verket bedömas enligt bestämmelserna i upphovsrättslagen.

8 §

Upphovsmannens anmälan

Upphovsmannen till ett föräldralöst verk kan anmäla till den inrättning som använder verket att han eller hon är upphovsman till verket och var han eller hon är anträffbar. Inrättningen ska utan dröjsmål sända uppgifterna vidare för registrering i databasen vid kontoret för harmonisering inom den inre marknaden. När en uppgift om upphovsmannen har förts in i nätverksdatabasen vid harmoniseringskontoret upphör ver-

ket att vara ett föräldralöst verk för denna upphovsmans del.

Den anmälan som avses i 1 mom. kan på upphovsmannens vägnar också göras av en företrädare som på ett tillförlitligt sätt ska visa att han eller hon har rätt att göra anmälan på upphovsmannens vägnar.

Den person som anmält sig eller anmälts som verkets upphovsman betraktas därefter som det föräldralösa verkets upphovsman eller som en av verkets upphovsmän i enlighet med 7 § 1 mom. i upphovsrättslagen, om inte annat visas eller det annars är uppenbart att personen inte kan vara upphovsman till verket.

Den som använder ett föräldralöst verk ska för användning av verket i enlighet med 7 § betala en kompensation till den upphovsman som anmäler sig som eller visar sig vara verkets upphovsman. När storleken på kompensationen bestäms ska karaktären av användningen av verket, användningens omfattning, verkets värde på marknaden samt den skada som användningen av verket eventuellt åsamkat upphovsmannen beaktas.

9 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet om

1) de informationskällor som ska användas vid efterforskningarna,

2) de uppgifter som ska lämnas om efterforskningarna och användningen av föräldralösa verk,

3) de uppgifter som krävs om den som anmäler sig som upphovsman till ett föräldralöst verk,

4) hur uppgifter ska sändas till databasen vid kontoret för harmonisering inom den inre marknaden.

Innan den förordning som avses i 1 mom. utfärdas förhandlar undervisnings- och kulturministeriet med de organisationer som företräder rättsinnehavarna och med inrättningar som använder föräldralösa verk eller med organisationer som företräder dessa inrättningar om vilka

RSv 120/2013 rd — RP 73/2013 rd

källor som är ändamålsenliga för respektive kategori av verk eller ljudupptagningar.

10 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den

20 .

Denna lag tillämpas inte på verk och andra objekt som inte åtnjuter skydd enligt upphovsrättslagen vid ikraftträdandet av denna lag. Denna lag tillämpas inte heller på åtgärder som vidtagits, avtal som ingåtts eller rättigheter som förvärvats före lagens ikraftträdande.

Helsingfors den 5 november 2013
